

Svenskt deltagande i Förenta nationernas mission i Liberia

Sammanfattning

Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet behandlar i detta betänkande regeringens proposition 2003/04:61 Svenskt deltagande i Förenta nationernas mission i Liberia.

Utskottet konstaterar i betänkandet att FN:s säkerhetsråd i resolution 1509 från den 19 september 2003 bemyndigar upprättandet av en multinationell styrka för att stödja genomförandet av det fredsavtal som överenskommits den 18 augusti 2003 mellan två rebellgrupper å ena sidan och Liberias regering å den andra.

Utskottet föreslår i betänkandet att riksdagen bemyndigar regeringen att även med en eventuell utvidgning av operationsområdet, efter förändrat mandat från FN:s säkerhetsråd, ställa en väpnad styrka om högst 240 personer till förfogande för deltagande inom ramen för Förenta nationernas mission i Liberia (UNMIL) under högst 12 månader.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	7
Utskottets överväganden	8
Särskilt yttrande.....	12
Förteckning över behandlade förslag.....	13
Propositionen.....	13
FN:s säkerhetsråds resolution 1509.....	14

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen bifaller proposition 2003/04:61 och bemyndigar regeringen att även med en eventuell utvidgning av operationsområdet som utskottet föreslår ställa en väpnad styrka om högst 240 personer till förfogande under högst 12 månader inom ramen för Förenta nationernas mission i Liberia (UNMIL).

Utskottet föreslår att beslut i kammaren fattas endast efter en bordläggning.

Stockholm den 12 februari 2004

På sammansatta utrikes- och försvarsutskottets vägnar

Eskil Erlandsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Eskil Erlandsson (c), Tone Tingsgård (s), Cecilia Wigström (fp), Håkan Juholt (s), Rosita Runegrund (kd), Berit Jóhannesson (v), Ola Sundell (m), Allan Widman (fp), Birgitta Ahlqvist (s), Ewa Björling (m), Michael Hagberg (s), Kent Härstedt (s), Britt-Marie Lindkvist (s) och Nils Oskar Nilsson (m).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I ett brev till ordföranden för FN:s säkerhetsråd den 28 juni 2003 rekommenderade FN:s generalsekreterare att en multinationell styrka skulle skickas till Liberia för att få stopp på den negativa utvecklingen i landet. ECOWAS (*Economic Community of West African States*) fattade strax därefter ett principbeslut om att skicka en förtrupp till Liberia för att bidra till att stabilisera situationen och underlätta ett överlämnande av makten från president Taylor. Genom resolution 1497 den 1 augusti 2003 auktoriserade säkerhetsrådet upprättandet av den av ECOWAS ledda multinationella styrkan i Liberia och förklarade samtidigt sin beredskap att upprätta en efterföljande FN-styrka per den 1 oktober 2003.

På grundval av generalsekreterarens rekommendationer i sin rapport den 11 september antog säkerhetsrådet den 19 september 2003 resolution 1509 (se bilaga 1) som upprättar FN:s mission Liberia (UNMIL), bestående av en militär styrka på upp till 15 000 personer, inklusive upp till 250 militär-observatörer och 160 stabsofficerare, upp till 1 115 civilpolisier samt civil personal. Resolutionen antogs under kapitel VII i FN-stadgan och anger som UNMIL:s fyra huvudsakliga uppgifter att 1) stödja genomförandet av avtalet om eldupphör, 2) underlätta humanitär verksamhet och främjande av mänskliga rättigheter, 3) stödja reformering av säkerhetssektorn, samt 4) stödja genomförandet av fredsavtalet.

Den 1 oktober 2003 tog UNMIL över ansvaret för den fredsbevarande verksamheten i Liberia och de omkring 3 600 man i ECOWAS styrkor från Benin, Gambia, Ghana, Guinea-Bissau, Mali, Nigeria, Senegal och Togo integrerades i UNMIL. I början av januari 2004 uppgick styrkan till omkring 8 350 personer. Ett flertal länder har erbjudit truppbidrag till UNMIL men tillförseln av trupp har gått långsammare än väntat. Enheter från Bangladesh, Irland, Nepal, Nederländerna, Pakistan och Filippinerna är på plats och ytterligare truppbidrag väntas från Pakistan, Bangladesh, Etiopien, Kina, Namibia, Jordanien och Ukraina. Enligt generalsekreterarens rapport från den 15 december 2003 väntas full styrka uppnås under februari 2004.

Sverige fick redan innan resolution 1509 hade antagits, informella förfrågningar från FN om att bidra med trupp till Liberia. Vidare visade Irland, som beslutat att bidra med omkring 450 personer i form av en reducerad bataljon med stabs-, skytte- och trosskompani, tidigt intresse att samverka med ett svenskt förband. Den 30 oktober 2003 anmodades Försvarsmakten att lämna en bedömning av förutsättningarna för en svensk insats bl.a. i Liberia. På basis av Försvarsmaktens svar anmodade Regeringskansliet den 17 november Försvarsmakten att planera och vidta förberedelser för en insats i Liberia med upp till ett mekaniserat skyttekompani samt att även redovisa alternativ till utformning av en svensk styrka och en samlad riskbedömning av insatsområ-

det. Möjligheter till samverkan med den irländska bataljonen skulle härvid beaktas. Den 10–15 december genomfördes en rekognosceringsresa till Liberia. I enlighet med Försvarmaktens förordande i sitt svar den 22 december 2003 gavs Försvarmakten samma dag en kompletterande anvisning om att fortsätta planera och vidta förberedelser för en svensk insats med ett mekaniserat skyttekompani bestående av 231 personer inom ramen för den irländska bataljonen i UNMIL.

Den 9 januari 2004 överlämnade FN en formell förfrågan till Sverige att bidra med ett mekaniserat skyttekompani till UNMIL. Enligt förfrågan önskar FN att förbandet skall vara operativt i missionsområdet snarast möjligt, dock senast den 29 februari 2004.

Regeringen framhåller i propositionen att riksdagens medgivande utgör en förutsättning för svenskt deltagande i UNMIL.

Regeringen har mot denna bakgrund i föreliggande proposition beslutat att föreslå att riksdagen bemyndigar regeringen att ställa en väpnad styrka om högst 240 personer till förfogande under högst 12 månader som ett svenskt bidrag till en av FN auktoriserad säkerhetsstyrka i Liberia efter ett beslut i FN:s säkerhetsråd.

Under förutsättning av riksdagens godkännande är det regeringens avsikt att det svenska bidraget till UNMIL skall utgöras av ett mekaniserat skyttekompani, ett antal stabsmedlemmar på bataljonsnivå, en underhållsenhet samt en nationell understödsdel. Regeringen bedömer enligt propositionen att utgifterna för det svenska truppbidraget kan finansieras inom Försvarmaktens ordinarie anslag.

Propositionen har remitterats till utrikesutskottet. Utrikes- och försvarsutskotten har därefter beslutat – med stöd av 4 kap. 8 § riksdagsordningen – att bereda propositionen i ett *sammansatt utrikes- och försvarsutskott (UFöU)*.

En föredragning har ägt rum inför utskottet med deltagande av försvarsminister Leni Björklund, utrikesrådet Anders Lidén, Utrikesdepartementet, departementsrådet Hans Lundborg, Utrikesdepartementet, generallöjtnant Johan Kihl, Försvarmakten samt major Daniel Kindberg, Försvarmakten jämte medarbetare. Föredragningarna behandlade den politiska bakgrunden, samarbetet mellan truppbidragarländerna, den svenska insatsens utformning och skälen för detta, kostnad för operationen samt hotbilden för UNMIL.

Bakgrund

Under åren 1989–1997 pågick ett inbördeskrig i Liberia. Omkring 150 000 personer, huvudsakligen civila, beräknas ha mist livet under de åtta år som stridigheterna pågick. FN:s observatörsmision i Liberia (UNOMIL) avslutade sitt arbete i och med fredsprocessens avslutande med fria val i juli 1997. Den forne rebelledaren Charles Taylor valdes då till ny president i Liberia. Samma år upprättade FN ett stödkontor för fredsbyggande i Liberia (UNOL) med uppgift att stödja en konsolidering av freden efter valet. FN:s arbete underminerades dock av regeringens och oppositionens oförmåga att komma

överens i fundamentala frågor om landets styrning. I stället för försoning fortsatte vanstyret under Taylors ledning med systematiska övergrepp av mänskliga rättigheter samt diskriminering och förföljelse av politiska motståndare. Dessa omständigheter ledde till att nya stridigheter utbröt och har pågått sedan 1999 då rebellgruppen *Liberians United for Reconciliation and Democracy* (LURD) uppstod med mål att störta Taylor. Ett flertal av LURD-anhängarna tillhörde fraktioner från det första inbördeskriget som inte integrerats i den nya liberianska armén under Taylors ledning. I mars 2003 uppstod med samma syfte även en andra rebellgrupp, *Movement for Democracy in Liberia* (MODEL), som snabbt tog kontroll över de sydöstra delarna av Liberia.

Under våren och sommaren 2003 trappades stridigheterna i Liberia upp. Rebellgrupperna LURD och MODEL hade tagit kontroll över nästan 60 % av landet och hotade att inta huvudstaden Monrovia. Den humanitära situationen var alarmerande med omkring en miljon internflyktingar utan tillgång till internationella hjälpsändningar. Med denna utgångspunkt gick regeringen i början på juni med på att sätta sig vid förhandlingsbordet i Accra, Ghana, med rebellgrupperna och den politiska oppositionen. Fredsförhandlingarna skedde under ledning av ordföranden för ECOWAS och ledde den 17 juni 2003 till ett avtal om eldupphör mellan parterna. Avtalet bröts dock av parterna och stridigheter fortsatte i flera områden. Under starkt tryck av det internationella samfundet avgick president Taylor och lämnade landet den 11 augusti, varefter parterna den 18 augusti slutligen enades om ett fredsavtal som förklarar kriget avslutat och banar vägen för en övergångsregering som skall leda landet fram till allmänna val om två år. I fredsavtalet ber parterna vidare att FN skall skicka en styrka till Liberia under kapitel VII i FN-stadgan för att stödja övergångsregeringen och genomförandet av fredsavtalet.

Den 14 oktober 2003 installerades den nationella övergångsregeringen som består av representanter från samtliga parter i konflikten och leds av ordföranden Gyude Bryant, en affärsman från Monrovia. Även övergångsparlamentet har påbörjat sitt arbete. Läget i Monrovia har varit stabilt med undantag för stridigheter som utbröt den 7 december i samband med att UNMIL påbörjade avvapning av forna regeringssoldater. Trots att Monrovia nu har deklarerats vara en vapenfri zon kan läget i huvudstaden förväntas vara fortsatt instabilt till dess att avvapningsprocessen är fullt genomförd. UNMIL har påbörjat viss patrullering i områden utanför Monrovia men fortfarande är stora delar av landet otillgängliga, vilket innebär att situationen i dessa delar är svårare att uppskatta. Uppgifter om sporadiska stridigheter, plundring, övergrepp och andra brott mot vapenvilan ute i landet förekommer dock, vilket kan förväntas fortsätta tills dess att UNMIL fullt ut har etablerat sin närvaro.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår i proposition 2003/04:61 Svenskt deltagande i Förenta nationernas mission i Liberia att riksdagen bemyndigar regeringen att ställa en väpnad styrka om högst 240 personer till förfogande under högst 12 månader inom ramen för Förenta nationernas mission i Liberia (UNMIL) efter ett beslut av FN:s säkerhetsråd.

I propositionen redogör regeringen för bakgrunden till utvecklingen i Liberia, för utvecklingen vad gäller det internationella samfundets engagemang i landet samt för förutsättningar för ett svenskt deltagande i en fredsoperation under FN:s ledning och för regeringens bedömningar kring detta.

Regeringen konstaterar i propositionen att Försvarsmakten i sitt underlag den 22 december 2003 förordade ett svenskt deltagande med ett mekaniserat skyttekompani bestående av 231 personer ur Försvarsmaktens beredskapsbataljon för internationella insatser, IA 03, inom ramen för den irländska bataljonen i UNMIL. Försvarsmakten bedömer att förbandet kan vara redo för avtransport i början av februari 2004. Vidare framhålls att regeringen den 22 december 2003 instruerat Försvarsmakten att planera och vidta förberedelser för en sådan svensk insats.

Av propositionen framgår att de närmare förutsättningarna för svenskt deltagande i UNMIL kommer att regleras genom ett avtal (*Memorandum of Understanding*) mellan Sverige och FN. Förhandlingar om ett sådant avtal påbörjades den 13 januari 2004. De interna förhållandena mellan det svenska förbandet och den irländska bataljonen kommer att regleras i ett liknande avtal. Dessa förhandlingar väntas slutföras under januari månad.

Utskottets överväganden

Utskottet kan inledningsvis konstatera att Liberia, efter fjorton år av inbördeskrig och vanstyre, nu har genomlevt sex månader av relativ stabilitet. Fredsavtalet från augusti 2003 har hittills respekterats av såväl regeringen som rebelltrupperna. Med installerandet av den nationella övergångsregeringen och övergångsparlamentet i oktober 2003 har landet tagit viktiga steg mot fred och demokrati.

De senaste månadernas gynnsamma utveckling i landet innebär en unik möjlighet att bryta den våldsspiral som sedan 1999 har kostat tusentals människor livet, drivit miljontals människor på flykt samt bidragit till att allvarligt destabilisera den säkerhetspolitiska situationen i hela närområdet (Mano Riverunionen – Guinea, Liberia och Sierra Leone).

Trots dessa framsteg menar utskottet att stora utmaningar kvarstår för att uppnå fred och stabilitet i landet. Den 7 december 2003 utbröt t.ex. stridigheter i samband med att UNMIL påbörjade avväpning av f.d. regeringssoldater. Läget i huvudstaden Monrovia präglas av fortsatt instabilitet. Det förekommer även uppgifter från övriga delar av landet om sporadiska stridigheter, plundring, övergrepp och andra brott mot vapenvilan.

Ett misslyckande med att garantera stabilitet inför de allmänna val som planeras äga rum om två år skulle kunna leda till förnyad militär konflikt med risk för att landet kastas in i en än djupare kris med allvarliga regionala effekter som följd.

Fortsatt starkt internationellt engagemang är enligt utskottets mening nödvändigt för att föra den politiska processen framåt. Därtill krävs en stark FN-ledning och ett välfungerande UNMIL som förmår axla den centrala roll som operationen har som stabiliserande faktor i Liberia. Detta är nödvändigt för att kunna åstadkomma en framgångsrik process för avväpning, demobilisering, reintegrering och återanpassning av de väpnade förbanden. Utskottet menar att nödvändiga resurser måste ställas till UNMIL:s förfogande för att fredsoperationen skall kunna genomföras.

Den humanitära situationen i Liberia förvärrades kraftigt som ett resultat av stridigheterna under våren och sommaren 2003. Civilbefolkningen har drabbats hårt och uppåt en miljon människor har drivits på flykt inom landet. Över 1,7 miljoner personer antas vara i behov av humanitärt stöd.

Undertecknandet av fredsavtalet den 18 augusti 2003 och efterföljande internationell trupper närvaro har inneburit ökade möjligheter till distribution av humanitärt bistånd. Tillträdet till nödlidande är dock fortfarande bristfälligt och många hjälporganisationer har svårt att arbeta utanför Monrovia. En förbättrad säkerhetssituation utanför Monrovia är en förutsättning för att kunna hantera den humanitära situationen i hela landet.

I synnerhet kvinnors och barns situation i Liberia förtjänar härvid att uppmärksammas. Barn har i stort antal tvångsrekryterats av samtliga väpnade grupperingar under stridernas gång. Enligt beräkningar har mellan 15 och

50 % av de väpnade trupperna (ca 50 000 individer) under konflikten 2003 utgjorts av barnsoldater. Såväl kvinnor som barn har i stor skala utsatts för sexuella övergrepp med traumatisering och spridning av smitta (bl.a. hiv/aids) som följd.

FN-insatsen i Liberia har ett brett mandat som bl.a. innefattar säkerställande av humanitärt stöd och främjande mänskliga rättigheter. Åtgärder för återanpassning av barnsoldater och offer för övergrepp, samt metoder för att stärka kvinnans ställning i det nya Liberia äger särskild prioritet. Bland annat har man för avsikt att ge tekniskt bistånd till upprättandet av ett särskilt ministerium för gender-frågor. FN:s åtgärder på dessa områden sker i enlighet med resolution 1325 (2000) angående kvinnors roll och betydelse i arbetet för fred och säkerhet i f.d. konfliktområden.

Utskottet anser det berömvärt att FN:s fredsinsats således är mångfasetterad och sträcker sig längre än att endast omfatta avvärjning av stridande grupperingar och upprätthållande av stabilitet.

Det svenska humanitära biståndet direkt till Liberia, som kanaliserats genom FN, internationella organisationer och kyrkor uppgick under år 2003 till 36 miljoner kronor. Vidare har Sverige under år 2003 lämnat stöd uppgående till 23 miljoner kronor åt organisationer, bl.a. Läkare utan gränser, som arbetar med regionen Västafrika.

Under sommaren 2003 lämnade regeringen ett bidrag om 10 miljoner kronor till den ECOWAS-ledda multinationella styrkan i Liberia. Regeringen beslutade i december att lämna ett bidrag om 4 miljoner kronor till FN:s utvecklingsfond (UNDP) för dess program för avvärjning, demobilisering, rehabilitering och återanpassning.

Enligt 10 kap. 9 § regeringsformen får svensk väpnad styrka sändas till annat land om riksdagen medger det, om det är medgivet i lag som anger förutsättningarna för åtgärden eller om skyldighet att vidta åtgärden följer av internationell överenskommelse eller förpliktelse som har godkänts av riksdagen.

Regeringen konstaterar i propositionen att styrkans storlek och sammansättning medför att den bör betraktas som en väpnad styrka i regeringsformens mening. Vidare redovisar regeringen som sin bedömning att UNMIL har ett mandat under kapitel VII i FN-stadgan som går utöver fredsbevarande styrkors rätt till självförsvar. Regeringen vill av dessa skäl inhämta riksdagens medgivande till att sända en väpnad styrka om högst 240 personer till Liberia under 12 månader 2004–2005 för deltagande i FN:s fredsoperation.

Det är utskottets bedömning att ett svenskt bidrag till denna fredsoperation är av stor vikt. Under senare år har utvecklingsländer i huvudsak stått för truppbidrag till FN:s fredsbevarande missioner och EU och andra västländer har kritiserats för att inte delta i denna typ av FN-verksamhet. Sverige bröt denna trend genom att vara det första EU- eller västland att delta med militär trupp i FN-missionen (MONUC) i Demokratiska republiken Kongo. Insatsen kan ha bidragit till ett ökat intresse bland andra EU-länder för fredsbevarande insatser i Afrika. Utskottet anser att Sverige genom insatsen i Liberia dels

visar sitt fortsatt starka engagemang för konfliktförebyggande och hantering av afrikanska konflikter, i enlighet med svensk Afrikapolitik, dels i konkret handling demonstrerar det starka svenska stödet för FN:s fredsbevarande verksamhet.

Konflikten i Liberia har i viss utsträckning även berört länder i närområdet. Stridande grupperingar har i många fall rört sig obehindrat över gränserna. Handel syftande till att beväpna och finansiera de stridande enheterna har likaledes skett över gränserna. I syfte att kunna garantera stabilitet inom Liberia kan UNMIL, efter förändrat mandat från FN:s säkerhetsråd, eventuellt komma att gå över gränsen till någon eller några av grannstaterna. Utskottet anser att riksdagen bör ge regeringen bemyndigande att, om FN:s säkerhetsråd finner att en geografisk utvidgning av UNMIL:s mandat är nödvändigt för att FN-missionen skall kunna lösa sin huvuduppgift, ställa förbandet till förfogande för insatser i områden gränsande till Liberia.

I propositionen föreslår regeringen att den svenska insatsen skall utgöras av ett mekaniserat skyttekompani, ett antal stabsmedlemmar på bataljonsnivå, en underhållsenhet samt en nationell understödsdel. Uppgifterna för det svenska förbandet omfattar bl.a. att utgöra förtrupp under UNMIL:s styrkeuppbyggnad, genomföra bevakningsuppgifter, svara för säkerhet i samband med DDRR-processen, skydda underhållsvägar inom missionsområdet, samt inom ramen för den egna förmågan även skydda civila.

Det finns ett starkt behov av att förstärka den irländska truppen för att UNMIL skall få en kraftfull reservbataljon och snabbinsatsstyrka. Ett svenskt bidrag med ett mekaniserat skyttekompani på upp till 240 personer är ett starkt efterfrågat bidrag till UNMIL och den irländska bataljonen.

Ett kvalificerat svenskt förband med god förmåga till fredsbevarande uppträdande, utrustat med moderna pansarskyttefordon, skulle utgöra ett viktigt bidrag till missionen. Utskottet noterar att det svenska förbandet under två dagar har erhållit en särskild utbildning i gender-frågor. I ljuset av den humanitära kris som har drabbat en stor del av Liberias kvinnor och barn, och det faktum att FN lägger särskild prioritet härvid, är det bra att den svenska förbandspersonalen har kunskap och träning också i dessa frågor. Utskottet noterar vidare att 8 kvinnor väntas tjänstgöra i förbandet.

Utskottets bedömning är att insatsen är väl avvägd och svarar mot ett väsentligt behov inom UNMIL. Utskottet vill dock erinra om de risker som föreligger för personalen vid det svenska förbandet. Förbandets uppgift – att verka som snabbbrörlig insatsstyrka när behov föreligger – medför att såväl operationsområde som hotbild kan komma att variera. Riskerna för stridigheter skiljer sig mellan olika regioner i landet och emanerar främst från irreguljära enheter utan klar ledningsstruktur samt från beväpnade kriminella element. Risken att förbandet skall hamna i strid med barnsoldater skall inte uteslutas. Vid sidan av de rent militära hoten finns risken att tropiska sjukdomar, den besvärliga trafiksituationen och den omfattande kriminaliteten kan komma att utgöra faror för styrkans personal.

Försvarsministern och försvarsmakten har vid en föredragning för utskottet betonat betydelsen av att det skapas en väl fungerande och trovärdig sjukvårdsorganisation inom UNMIL. Utskottet understryker betydelsen av att FN-styrkans sjukvårdsresurser fungerar tillfredsställande. Om så inte är fallet kan Sverige komma att lägga begränsningar på förbandets användning.

Regeringen beräknar att totalkostnaden för insatsen uppgår till högst 338 miljoner kronor för en insats under 12 månader. Av kostnaderna har 8 miljoner kronor utfallit under 2003, 285 miljoner kronor beräknas utfalla under 2004 och 45 miljoner kronor under 2005. Utgifterna skall belasta det under sjätte utgiftsområdet anvisade anslaget 6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.

Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet föreslår mot bakgrund av det anförda att riksdagen bifaller proposition 2003/04:61 och medger därmed att regeringen även med en eventuell utvidgning av operationsområdet, efter förändrat mandat från FN:s säkerhetsråd, ställer en väpnad styrka bestående av högst 240 personer till förfogande för deltagande i Förenta nationernas fredsoperation i Liberia i 12 månader under åren 2004–2005.

Särskilt yttrande

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttrande.

Av Cecilia Wigström och Allan Widman (båda fp).

Sverige kommer genom sitt bidrag till UNMIL att stärka förutsättningarna för en fredlig utveckling i Liberia. Tillsammans med andra länder har vi ett ansvar att verka för demokrati, respekt för mänskliga rättigheter och enskilda människors säkerhet. Av det skälet yrkar vi bifall till regeringens proposition.

Vårt anslag för internationella insatser är emellertid begränsat. Detta faktum tvingar oss att också i dessa sammanhang fundera över ändamålsenlighet och kostnadseffektivitet. Vi har med andra ord ett ansvar för att den insats som görs utformas så att bästa hjälp kan ges åt så många som möjligt.

Sveriges bidrag till insatsen i Liberia består av ett mekaniserat skyttekompani med åtföljande underhålls- och understödsdelar. Det är första gången som bl.a. det 25 ton tunga Stridsfordon 90 används i en insats på den afrikanska kontinenten. Utskottets majoritet har bedömt att detta förband utgör en väl avvägd och starkt efterfrågad insats från svensk sida.

Inte minst mot bakgrund av att den bataljon som kompaniet skall ingå i avses fungera som snabbinsatsstyrka, kan det finnas skäl att ifrågasätta denna uppfattning. Samtidigt är lösningen med ett mekaniserat förband i sig kostsam. Det handlar om stora understöds- och underhållsdelar samt ett omfattande, långväga transportprojekt. När det gäller mekaniserade skytteförband är kanske Sveriges komparativa fördelar också mindre.

Av denna anledning bedömer vi att ett strikt tänkande utifrån ändamålsenlighet och kostnadseffektivitet möjligen inte lett till aktuell sammansättning av förbandet.

Vi anser att Sverige behöver en strategi för internationella insatser. I dag lider de politiska besluten, inte minst i riksdagen, av stor brådska och brist på koordination. Avsaknaden av en övergripande strategi blir med varje ny insats alltmer påtaglig. Långt innan det konkreta erbjudandet om deltagande framförs måste Sverige ha kriterier för olika tänkta handlingsalternativ. Vilka förband skall skickas vart, och i vilken omfattning? Om flera insatser blir aktuella under en begränsad tidsperiod tvingas vi kanske prioritera. Vilka kriterier bör i sådant fall användas vid en sådan prioritering? Det är nu dags att utarbeta principer och kriterier för prioritering av svenska internationella insatser. När vi väljer *en* insats, vad väljer vi då bort?

En tydlig strategi ökar vår beredskap och ger oss bättre möjligheter att angripa de svåra avvägningar som måste till. Om de bakomliggande målen för insatsverksamheten lyfts fram och rangordnas enligt fastlagda kriterier minskar risken för slöseri med våra knappa resurser. Vi uppmanar regeringen att snarast ta initiativ till en strategi för Sveriges internationella insatser.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2003/04:61 Svenskt deltagande i Förenta nationernas mission i Liberia:

Regeringen föreslår att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 240 personer till förfogande för deltagande inom ramen för Förenta nationernas mission i Liberia (UNMIL) under 12 månader.

BILAGA 2

FN:s säkerhetsråds resolution 1509

United Nations

S/RES/1509 (2003)

Security Council Distr.: General
19 September 2003**Resolution 1509 (2003)****Adopted by the Security Council at its 4830th meeting, on
19 September 2003***The Security Council,*

Recalling its previous resolutions and statements by its President on Liberia, including its resolution 1497 (2003) of 1 August 2003, and the 27 August 2003 Statement by its President (S/PRST/2003/14), and other relevant resolutions and statements,

Expressing its utmost concern at the dire consequences of the prolonged conflict for the civilian population throughout Liberia, in particular the increase in the number of refugees and internally displaced persons,

Stressing the urgent need for substantial humanitarian assistance to the Liberian population,

Deploring all violations of human rights, particularly atrocities against civilian populations, including widespread sexual violence against women and children,

Expressing also its deep concern at the limited access of humanitarian workers to populations in need, including refugees and internally displaced persons, and stressing the need for the continued operation of United Nations and other agencies' relief operations, as well as promotion and monitoring of human rights,

Emphasizing the need for all parties to safeguard the welfare and security of humanitarian workers and United Nations personnel in accordance with applicable rules and principles of international law, and recalling in this regard its resolution 1502 (2003),

Mindful of the need for accountability for violations of international humanitarian law and urging the transitional government once established to ensure that the protection of human rights and the establishment of a state based on the rule of law and of an independent judiciary are among its highest priorities,

Reiterating its support for the efforts of the Economic Community of West African States (ECOWAS), particularly organization Chairman and President of Ghana John Kufuor, Executive Secretary Mohammed Ibn Chambas, and mediator General Abdulsalami Abubakar, as well as those of Nigerian President Olusegun Obasanjo, to bring peace to Liberia, and *recognizing* the critically important role they continue to play in the Liberia peace process,

03-52570 (E)

Welcoming the continued support of the African Union (AU) for the leadership role of ECOWAS in the peace process in Liberia, in particular the appointment of an AU Special Envoy for Liberia, and further encouraging the AU to continue to support the peace process through close collaboration and coordination with ECOWAS and the United Nations,

Commending the rapid and professional deployment of the ECOWAS Mission in Liberia (ECOMIL) forces to Liberia, pursuant to its resolution 1497 (2003), as well as Member States which have assisted ECOWAS in its efforts, and stressing the responsibilities of all parties to cooperate with ECOMIL forces in Liberia,

Noting that lasting stability in Liberia will depend on peace in the subregion, and emphasizing the importance of cooperation among the countries of the subregion to this end, as well as the need for coordination of United Nations efforts to contribute to the consolidation of peace and security in the subregion,

Gravely concerned by the use of child soldiers by armed rebel militias, government forces, and other militias,

Reaffirming its support, as stated in its Statement by its President on 27 August 2003 (S/PRST/2003/14), for the Comprehensive Peace Agreement reached by Liberia's Government, rebel groups, political parties, and civil society leaders in Accra, Ghana on 18 August 2003, and the Liberian ceasefire agreement, signed in Accra, 17 June 2003,

Reaffirming that the primary responsibility for implementing the Comprehensive Peace Agreement and the ceasefire agreement rests with the parties, and urging the parties to move forward with implementation of these agreements immediately in order to ensure the peaceful formation of a transitional government by 14 October 2003,

Welcoming the 11 August 2003 resignation and departure of former Liberian President Charles Taylor from Liberia, and the peaceful transfer of power from Mr. Taylor,

Stressing the importance of the Joint Monitoring Committee (JMC), as provided for by the 17 June ceasefire agreement, to ensuring peace in Liberia, and urging all parties to establish this body as quickly as possible,

Recalling the framework for establishment of a longer-term United Nations stabilization force to relieve the ECOMIL forces, as set out in resolution 1497 (2003),

Welcoming the Secretary-General's report of 11 September 2003 (S/2003/875) and its recommendations,

Taking note also of the intention of the Secretary-General to terminate the mandate of the United Nations Office in Liberia (UNOL), as indicated in his letter dated 16 September 2003 addressed to the President of the Security Council (S/2003/899),

Taking note also of the intention of the Secretary-General to transfer the major functions performed by UNOL to the United Nations Mission in Liberia (UNMIL), together with staff of UNOL, as appropriate,

Determining that the situation in Liberia continues to constitute a threat to international peace and security in the region, to stability in the West Africa subregion, and to the peace process for Liberia,

Acting under Chapter VII of the Charter of the United Nations,

1. *Decides* to establish the United Nations Mission in Liberia (UNMIL), the stabilization force called for in resolution 1497 (2003), for a period of 12 months, and requests the Secretary-General to transfer authority from the ECOWAS-led ECOMIL forces to UNMIL on 1 October 2003, and further decides that UNMIL will consist of up to 15,000 United Nations military personnel, including up to 250 military observers and 160 staff officers, and up to 1,115 civilian police officers, including formed units to assist in the maintenance of law and order throughout Liberia, and the appropriate civilian component;

2. *Welcomes* the appointment by the Secretary-General of his Special Representative for Liberia to direct the operations of UNMIL and coordinate all United Nations activities in Liberia;

3. *Decides* that UNMIL shall have the following mandate:

Support for Implementation of the Ceasefire Agreement:

(a) to observe and monitor the implementation of the ceasefire agreement and investigate violations of the ceasefire;

(b) to establish and maintain continuous liaison with the field headquarters of all the parties' military forces;

(c) to assist in the development of cantonment sites and to provide security at these sites;

(d) to observe and monitor disengagement and cantonment of military forces of all the parties;

(e) to support the work of the JMC;

(f) to develop, as soon as possible, preferably within 30 days of the adoption of this resolution, in cooperation with the JMC, relevant international financial institutions, international development organizations, and donor nations, an action plan for the overall implementation of a disarmament, demobilization, reintegration, and repatriation (DDRR) programme for all armed parties; with particular attention to the special needs of child combatants and women; and addressing the inclusion of non-Liberian combatants;

(g) to carry out voluntary disarmament and to collect and destroy weapons and ammunition as part of an organized DDRR programme;

(h) to liaise with the JMC and to advise on the implementation of its functions under the Comprehensive Peace Agreement and the ceasefire agreement;

(i) to provide security at key government installations, in particular ports, airports, and other vital infrastructure;

Protection of United Nations Staff, Facilities and Civilians:

(j) to protect United Nations personnel, facilities, installations and equipment, ensure the security and freedom of movement of its personnel and,

without prejudice to the efforts of the government, to protect civilians under imminent threat of physical violence, within its capabilities;

Support for Humanitarian and Human Rights Assistance:

(k) to facilitate the provision of humanitarian assistance, including by helping to establish the necessary security conditions;

(l) to contribute towards international efforts to protect and promote human rights in Liberia, with particular attention to vulnerable groups including refugees, returning refugees and internally displaced persons, women, children, and demobilized child soldiers, within UNMIL's capabilities and under acceptable security conditions, in close cooperation with other United Nations agencies, related organizations, governmental organizations, and non-governmental organizations;

(m) to ensure an adequate human rights presence, capacity and expertise within UNMIL to carry out human rights promotion, protection, and monitoring activities;

Support for Security Reform:

(n) to assist the transitional government of Liberia in monitoring and restructuring the police force of Liberia, consistent with democratic policing, to develop a civilian police training programme, and to otherwise assist in the training of civilian police, in cooperation with ECOWAS, international organizations, and interested States;

(o) to assist the transitional government in the formation of a new and restructured Liberian military in cooperation with ECOWAS, international organizations and interested States;

Support for Implementation of the Peace Process:

(p) to assist the transitional Government, in conjunction with ECOWAS and other international partners, in reestablishment of national authority throughout the country, including the establishment of a functioning administrative structure at both the national and local levels;

(q) to assist the transitional government in conjunction with ECOWAS and other international partners in developing a strategy to consolidate governmental institutions, including a national legal framework and judicial and correctional institutions;

(r) to assist the transitional government in restoring proper administration of natural resources;

(s) to assist the transitional government, in conjunction with ECOWAS and other international partners, in preparing for national elections scheduled for no later than the end of 2005;

4. *Demands* that the Liberian parties cease hostilities throughout Liberia and fulfil their obligations under the Comprehensive Peace Agreement and the ceasefire agreement, including cooperation in the formation of the JMC as established under the ceasefire agreement;

5. *Calls upon* all parties to cooperate fully in the deployment and operations of UNMIL, including through ensuring the safety, security and freedom of

movement of United Nations personnel, together with associated personnel, throughout Liberia;

6. *Encourages* UNMIL, within its capabilities and areas of deployment, to support the voluntary return of refugees and internally displaced persons;

7. *Requests* the Liberian Government to conclude a status-of-force agreement with the Secretary-General within 30 days of adoption of this resolution, and notes that pending the conclusion of such an agreement the model status-of-force agreement dated 9 October 1990 (A/45/594) shall apply provisionally;

8. *Calls upon* all parties to ensure, in accordance with relevant provisions of international law, the full, safe and unhindered access of relief personnel to all those in need and delivery of humanitarian assistance, in particular to internally displaced persons and refugees;

9. *Recognizes* the importance of the protection of children in armed conflict, in accordance with its resolution 1379 (2001) and related resolutions;

10. *Demands* that all parties cease all use of child soldiers, that all parties cease all human rights violations and atrocities against the Liberia population, and stresses the need to bring to justice those responsible;

11. *Reaffirms* the importance of a gender perspective in peacekeeping operations and post-conflict peace-building in accordance with resolution 1325 (2000), recalls the need to address violence against women and girls as a tool of warfare, and encourages UNMIL as well as the Liberian parties to actively address these issues;

12. *Decides* that the measures imposed by paragraphs 5 (a) and 5 (b) of resolution 1343 (2001) shall not apply to supplies of arms and related materiel and technical training and assistance intended solely for support of or use by UNMIL;

13. *Reiterates* its demand that all States in the region cease military support for armed groups in neighbouring countries, take action to prevent armed individuals and groups from using their territory to prepare and commit attacks on neighbouring countries and refrain from any actions that might contribute to further destabilization of the situation in the region, and declares its readiness to consider, if necessary, ways of promoting compliance with this demand;

14. *Calls upon* the transitional government to restore fully Liberia's relations with its neighbours and to normalize Liberia's relations with the international community;

15. *Calls on* the international community to consider how it might help future economic development in Liberia aimed at achieving long-term stability in Liberia and improving the welfare of its people;

16. *Stresses* the need for an effective public information capacity, including the establishment as necessary of United Nations radio stations to promote understanding of the peace process and the role of UNMIL among local communities and the parties;

17. *Calls on* the Liberian parties to engage for the purpose of addressing the question of DDRR on an urgent basis and urges the parties, in particular the transitional government of Liberia, and rebel groups Liberians United for

Reconciliation and Democracy (LURD) and the Movement for Democracy in Liberia (MODEL), to work closely with UNMIL, the JMC, relevant assistance organizations, and donor nations, in the implementation of a DDRR programme;

18. *Calls on* the international donor community to provide assistance for the implementation of a DDRR programme, and sustained international assistance to the peace process, and to contribute to consolidated humanitarian appeals;

19. *Requests* the Secretary-General to provide regular updates, including a formal report every 90 days to the Council on the progress in the implementation of the Comprehensive Peace Agreement and this resolution, including the implementation of UNMIL's mandate;

20. *Decides* to remain actively seized of the matter.
